

سرفصل تئوری موسیقی و سلفژ:

سطح مقدماتی:

- سرآغاز و فصل اول کتاب تئوری موسیقی پرویز منصوری.
- مفاهیم میزان و میزان نما و ریتم و ضرب و متر در موسیقی.
- انواع میزان نماها.
- توضیح و اجرای میزان نما $\frac{6}{8}$ ، $\frac{3}{8}$ ، $\frac{2}{4}$ ، $\frac{3}{4}$ ، $\frac{4}{4}$
- همراهی ضرب با دست زدن و هماهنگی با مترونوم در دامنه سرعتی بین 60 تا 100 و نشان دادن مترها 1 تا 4 ضربی و استفاده از سکوت ها بین ضرب ها با نظر ممتحن.
- تشخیص صدای بم و زیر در فواصل ملودیک بیش از فاصله چهارم.

سطح اول:

1. ریتم (parlati): ساده و ترکیبی قسمت اول

- دو ضربی، سه ضربی، چهار ضربی، با واحدنت $\frac{1}{2}$ ، نت $\frac{1}{4}$ در متر ساده و $\frac{1}{8}$ در متر ترکیبی.
- تقسیمات تا $\frac{1}{16}$.

- نت های نقطه دار در متر ساده شامل : ♩ , ♪ و در ترکیبی شامل : ♪ , ♩ , ♪

- اتحاد دو سنکوپ یک ضربی و نیم ضربی.
- سکوتها تا ارزش چنگ.
- تقسیمات دیگر:
- تمرینات ریتم خوانی و اجرای ریتم با ساز.

2. سرایش (cantati) :

- کلید سل، کلید فا خط چهارم با ریتم بر اساس دروس کتابها شامل: فونتن (در بخش متد ساده تا درس 24، ترکیبی از درس 51 تا 62) و پوزولی.
- تقلید صدا و تفکیک صدا: یک صدایی، دو صدایی (فاصله ی دوم بزرگ و کوچک) سه صدایی (آکورد ماژور).
- اجرای گام های ماژور روی پیانو (شناخت کلاویه ها و اکتاو ها).
- اجرای آوازی گام های ماژور و تمرینات: نردبان فواصل متصل، ملودی ها بر اساس فواصل پیوسته در تنالیتة های ماژور: پوزولی و درس 1 تا 15 sight singing
- خواندن و تشخیص آرپژ تونیک . (ملودی تا آخر) .
- خواندن جازبه های ترتیبی در گام ماژور.
- بداهه خوانی بر اساس نردبان متصل و آرپژ تونیک.
- خواندن گام های مینور طبیعی در تنالیتة های لا، سل، می، سی.

3 . مبانی موسیقی: لازم به ذکر است که مباحث زیر با توجه به سیلابس دروس سلفژو ساز تدوین شده است و ترتیب پایین فقط به سر فصل هایی که باید در هر سال پوشش داده شوند اشاره دارد. این سرفصل ها باید در کنار هم تدریس شوند و مثال های آنها و همچنین منابع و روش تدریس بر عهده ی استاد درس است. در پایان لیستی از منابع معتبر پیشنهاد شده است.

نت نگاری:

- ✓ شناخت کلیدها (کلید سل، فا خط چهار، کلید دو خط سه)
- ✓ نسبت کلیدها و تبدیل کلیدها.
- ✓ حامل مضاعف.
- ✓ نام حروفی نت ها (با سیستم انگلیسی و اشاره به آلمانی).
- ✓ آشنایی با کلیدهای پیانو.
- ✓ آشنایی با حامل یازده خطی.
- ✓ شیوه ی نت نگاری شامل جهت دسته ی نت ها، طول دسته ی نت ها، محل قرار گیری
- علائم تغییردهنده، و محل سکوت ها در خطوط حامل.

گام و تنالیت:

- ✓ مفهوم گام و تنالیت و انواع سیستم تنال.
- ✓ اشاره ی کوتاه به اسم گام ها.
- ✓ گام های دیاتنیک ماژور و انواع مینور طبیعی، هارمونیک و ملودیک.
- ✓ علائم سرکلید ماژور و مینور.
- ✓ اشاره ی تاریخی به دلایل برآمدن مینور هارمونیک و ملودیک.

✓ نام درجات گام (فارسی و انگلیسی).

آکوردها:

* با پیش فرض آشنایی با فواصل و مفهوم گام.

✓ ساختار تریادهای ماژور، کاسته و افزوده در حالت پایگی.

ریتم و متر:

✓ انواع کشش‌ها و سکوت‌ها و روابط موجود بین آنها. (تقسیمات غیرعادی فقط تریوله)

✓ نقطه و دو نقطه.

✓ خطوط اتحاد و اتصال.

✓ میزان‌نماهای ساده و ترکیبی. (دو و سه و چهار ضربی)

* هنرجو باید در پایان هر دوره به صورت کتبی قادر به تشخیص میزان‌نما و نوشتن در آن باشد.

علائم و اختصارات:

✓ دینامیک (pp تا ff)، کرشندو و دیمینوئندو.

✓ آرتیکولاسیون (مانند استاکاتو و آکسان).

✓ علائم نتاسیون مربوط به میزان (دولا خط‌های برگشت)

لیست منابع پیشنهادی:

منابع فارسی:

تئوری موسیقی پورتراب

نظری به موسیقی خالقی

تئوری موسیقی وزیری

تئوری بنیادی منصوری

عناصر موسیقی رلف تیورک ترجمه‌ی علیرضا احمدیان

منابع لاتین:

Benward Bruce Marily Saker-Music in theory and practice –
publisher:McGraw-Hill

سطح دوم:

1. ریتم (parlati):

- اجرای مترهای ساده و ترکیبی بامیزان نماهای مختلف.
- تقسیمات تا ، الگوهای در متر ترکیبی واحد ضرب ، در متر ساده و در متر ترکیبی.
- سکوت تا .
- اتحاد و سنکوپ (مطابق با الگوهای درس 25 تا 38 و 63 تا 80 از کتاب فونتن).

- آشنایی با متر لنگ (5تایی، 7تایی).
- تمرینات به صورت ریتم خوانی و اجرای ریتم با ساز انجام می شود.

2. سرایش (cantati):

- خواندن گام های مینور طبیعی، هارمونیکو ملودیک، آرپژ تونیک و فیگورها.
- ملودی خوانی در گام های ماژور و مینور (تا درس 128).
- خواندن جاذبه غیرطبیعی (مرحله ی اول) در گام های ماژور.

3. تربیت شنوایی:

- تشخیص فواصل ملودیک پیوسته در گام های ماژور و مینور (گروه 5 نته).
- ملودی فواصل پیوسته مشابه ملودی های 1 تا 15 کتاب (بدون سکوت-فواصل پیوسته).
- تشخیص فواصل منفصل بر اساس آرپژ تونیک.
- تشخیص الگوهای ریتم در متر ساده و ترکیبی منطبق بر مباحث اجرایی. (الگوهای ریتم اجرا می شوند).
- تشخیص فواصل دوم بزرگ، دوم کوچک، پنجم درست هارمونیک و ملودیک بالارونده-پایین رونده.

4. مبانی موسیقی: لازم به ذکر است که مباحث زیر با توجه به سیلابس دروس سلفژ و ساز تدوین شده اند و ترتیب پایین فقط به سر فصل هایی که باید در هر سال پوشش داده شوند اشاره دارد. این سرفصل ها باید در کنار هم تدریس شوند و مثال های آن و

هم چنین منابع و روش تدریس بر عهده ی استاد درس است، البته در پایان لیستی از منابع معتبر پیشنهاد شده است.

*مدرسین باید هر سال سر فصل های دروس سال قبل را (ریتم، فواصل و) مرور نمایند.

• نت نگاری:

- ✓ شناخت کلید ها (انواع کلید دوی خط اول، دوم، سوم، چهارم).
- ✓ تقسیمات صدای انسان و حدود آن با سل و فا خط چهارم.
- ✓ شیوه ی نت نگاری شامل فاصله ی سرنت ها با تناسب ریتم و جایگاه آن ها در میزان، روی هم نویسی دو خط ریتم با رعایت گرافیک صحیح ریتم.

• فواصل:

- ✓ تشخیص فواصل در کلیدهای مختلف (به صورت ترکیبی از کلیدهای سل، فا خط چهارم، دو خط سوم).
- ✓ انتقال (عملی و نظری) با علائم عرضی.
- ✓ آشنایی مقدماتی با مفهوم سازهای انتقالی و نتاسیون آن ها (هورن فا، کلارینت، ترومپت سی بمل، کلارینت لا، کلارینت می بمل).
- *پیشنهاد می شود، نوازندگان سازهای انتقالی ، مباحث مربوط به انتقال به صورت عملی مطرح و تمرین شود.

• گام و تنالیته:

- ✓ مرور گام های مینور هارمونیک و ملودیک با اشاره به انواع مختلف دانگ (تتراکورد).
- ✓ روابط بین درجات گام در بستر تونالیت (درجات تنال و مدال).
- ✓ آشنایی با دایره ی پنجم ها و روابط کلی بین گام ها و تنالیت های همسایه.
- ✓ گام کروماتیک.

• آکوردها:

- ✓ مرور ساختار تریادهای پایگی (مباحث سال هفتم).
- ✓ معکوس اول و دوم تریاد ها.
- ✓ شیفرآژ حالت های پایگی و معکوس تریادها.
- ✓ ساختن تریادها بر اساس درجه و شیفرآژ و تشخیص درجه و شیفرآژ تریادها در تنالیت.

• ریتم و متر :

- ✓ مترهای لنگ (نا متقارن) ساده و ترکیبی.
- ✓ ادامه ی تقسیمات غیرعادی (دوئله،تریوله،کوارتوله،.....)
- ✓ تعریف ضد ضرب و سنکپ و نگارش و تشخیص آن ها در مترهای ساده و ترکیبی.
- ✓ مفهوم همیولا.

- **علائم، اختصارات و اصطلاحات:**

*در ادامه و تکمیل سال هفتم بنا به نظر استاد.

✓ علائم مربوط به تمپو (rall, rit, a tempo, accel و.....)

✓ دینامیک (fp, sfz, و.....).

✓ حالت ها و بیان ها (مانند dolce).

✓ آرتیکولاسیون (مانند tenuto).

✓ علائم نتاسیون (مانند ترمولو، تریل، اکتاو، و سایر خطوط افقی).

- **لیست پیشنهادی منابع پیشنهادی:**

- **منابع فارسی:** تئوری موسیقی، مصطفی پورتراب.

نظری به موسیقی در دو جلد، روح الله خالقی.

تئوری موسیقی، علی نقی وزیری.

تئوری بنیادی موسیقی، پرویز منصوری.

عناصر موسیقی، رلف تیورک، ترجمه علیرضا سیداحمدیان.

- **منابع لاتین:** Benward bruce and Marilyn Saker, Music in

Theory and Practice, Publisher: McGraw-

hill.

سطح سوم:

1. ریتم (parlati):

- اجرای ریتم‌های ساده (واحد ♩ ، ♪ ، ♫)- ترکیبی (واحد ♩ ، ♪ ، ♫).
- تقسیمات تا یک چهارم واحد ضرب، در ریتم ساده، در ریتم ترکیبی.
- سکوت تا یک چهارم تقسیم ضرب.
- اتحاد و سنکوپ تا یک چهارم تقسیم ضرب (مطابق با الگوی درس های 38 تا 50 و 80 تا 90 فونتن).
- اجرای ریتم لنگ (5تایی و 7تایی) .
- تمرینات به صورت ریتم خوانی و اجرای ریتم با ساز.

2. سرایش (cantata):

- خواندن جاذبه ی غیرطبیعی (مرحله ی اول ، دوم، سوم) در گام های ماژور.
- خواندن ملودی در تنالیده های ماژور و مینور بر اساس هارمونی درجات تونیک، زیرنمایان، نمایان.
- خواندن و اجرای مدهای کلیسایی.
- خواندن فواصل دوم بزرگ و دوم کوچک.

3. تربیت شنوایی:

- تشخیص فواصل دوم بزرگ و دوم کوچک، پنجم درست ، چهارم درست هارمونیک و ملودیک بالارونده-پایین رونده.
- تشخیص و اجرای آکوردهای سه صدایی ماژور، مینور، کاسته، افزوده با پیانو.
- ملودی (فواصل پیوسته و براساس آرپژ تونیک).
- ریتم متر ساده و ترکیبی (بدون سکوت و سنکوپ بر اساس تقسیمات یک چهارم ضرب)
- الگوهای ریتم اجرا می شوند.

4. مبانی موسیقی: لازم به ذکر است که مباحث زیر با توجه به سیلابس دروس سلفژ و ساز تدوین شده است و ترتیب پایین فقط به سرفصل هایی که باید در هر سال پوشش داده شوند اشاره دارد. این سرفصل ها باید در کنار هم تدریس شوند و مثال های آن و هم چنین منابع و روش تدریس بر عهده ی استاد درس است، البته در پایان لیستی از منابع معتبر پیشنهاد شده است.

*مدرسین باید هر سال سرفصل های دروس قبل را (ریتم ، فواصل و) مرور نمایند.

*امتحان پایان سطح سوم از تمامی مباحث سه سطح قبل خواهد بود.

• **نت نگاری:**

✓ علائم تغییر دهنده مختص موسیقی ایرانی (سری و کرن).

✓ نوشتار چهار خط مجزای ریتمیک به صورت عمودی روی هم با رعایت گرافیک صحیح.

• فواصل:

✓ مفهوم میکروتنالیت و تقسیمات ریزپرده.

• گام، تونالیت و مدالیت:

✓ مفهوم مدالیت

✓ انواع مدهای کلیسایی.

✓ انواع سیستم های تنال و مدال (مانند پنتاتونیک و تمام پرده و اکتاتونیک).

• آکوردها:

✓ مرور مباحث سال گذشته.

✓ آکوردهای چهار صدایی و معکوس آنها. (انواع آکوردهای هفتم).

✓ شیفرآژ آکوردهای چهار صدایی.

✓ تشخیص فونکسیون های مختلف یک تریاد در تنالیت های مختلف (مانند ده

فونکسیون برای تریادهای ماژور و مینور).

✓ چهاربخش نویسی آکوردها (پوزیسیون های باز و بسته).

• علائم، اختصارات و اصطلاحات:

*در ادامه و تکمیل سال هشتم بنا به نظر استاد

✓ علائم مربوط به تمپو.

✓ دینامیک.

✓ حالت ها و بیان ها.

✓ آرتیکولاسیون.

✓ علائم نتاسیون.

• لیست منابع پیشنهادی:

تئوری موسیقی مصطفی کمال پورتراب.

نظری به موسیقی در دو جلد روح الله خالقی.

تئوری موسیقی علی نقی وزیری.

تئوری بنیادی موسیقی پرویز منصوری.

عناصر موسیقی رلف تیورک ترجمه ی علیرضا سیداحمدیان.

• منابع لاتین:

Benward Bruce and Marilyn Saker-Music in Theory and Practice- Publisher : McGeaw-Hill.

سطح چهارم:

1.ریتم:

- اجرای مترهای ساده (واحد ضرب ♩ ، ♪ و ♫) - ترکیبی (واحد ضرب ♩ ، ♪ و ♫) با

- سکوت و اتحاد. ، تریوله‌های تغییر یافته در متر ساده. (تریوله دولاچنگ)

- آشنایی با تغییر متر (ساده به ترکیبی و برعکس. تقسیمات ضرب ثابت).

تمرینات به صورت ریتم خوانی و اجرای ریتم با ساز انجام می‌شوند.

2.سرایش:

- خواندن ملودی در تنالیت‌های ماژور و مینور با مدل‌های مینور و مینور نسبی (دوئت و خواندن و نواختن).
- خواندن گام‌های ماژور، مینورها، مدهای کلیسایی، تمام پرده و کروماتیک.
- خواندن آکوردهای سه صدایی (پایگی) بالا رونده و پایین رونده.

- خواندن فواصل دوم بزرگ و دوم کوچک ، پنجم درست ، چهارم درست.

3. تربیت شنوایی:

- تشخیص فواصل دوم بزرگو دوم کوچک ، پنجم درست، چهارم درست ، سوم بزرگ-کوچک.(هارمونیک و ملودیک بالارونده-پایینرونده و گروه چهار نته که نت شروع مشخص شده است.)
- تشخیص گامها و مدهای کلیسایی.
- تشخیص آکوردهای سه صدایی (پایگی) و چهار صدایی (پایگی) هفتم نمایان، هفتم نیم کاسته و هفتم کاسته.
- دیکته‌ی ریتم و ملودی با توجه به عوامل مشخص شده در بخش سرایش.

سطح پنجم:

1. ریتم:

- اجرای مترهای ساده و ترکیبی و لنگ.
- پلی ریتم (در دو خط ریتم همزمان).

2. سرایش:

- خواندن ملودی در تمام تنالیت‌های ماژور و مینور با آلت‌ره و مدلاسیون (دوئت و خواندن و نواختن).
- خواندن آکوردهای سه‌صدایی (پایگی و معکوس) بالارونده و پایین‌رونده.
- خواندن آکوردهای چهارصدایی (پایگی) هفتم نمایان، هفتم نیم‌کاسته، هفتم کاسته، هفتم بزرگ، هفتم کوچک بالارونده و پایین‌رونده.
- خواندن فواصل دوم بزرگ و دوم کوچک، پنجم درست، چهارم درست، سوم بزرگ و کوچک.

3. تربیت شنوایی:

- تشخیص آکوردهای سه‌صدایی (پایگی و معکوس)، آکوردهای چهارصدایی (پایگی) (هفتم نمایان، هفتم نیم‌کاسته، هفتم کاسته، هفتم بزرگ و هفتم کوچک).
- تشخیص گام‌ها و مدهای کلیسایی.
- تشخیص فواصل دوم بزرگ و کوچک، پنجم درست، چهارم درست، سوم بزرگ و کوچک، ششم بزرگ و کوچک.

(هارمونیک و ملودیک بالارونده-پایین‌رونده و گروه پنج‌نتی که نت شروع مشخص شده است).

- دیکته‌ی ریتم و ملودی با توجه به عوامل مشخص شده در سرایش.

سطح ششم:

1. ریتم:

- اجرای خطوط ریتمیک در مترهای :
- ساده و ترکیبی (تا کشش)
- سکوت و سنکپ تا (کاربردی در ریپرتوار اجرایی)
- متر لنگ تا کشش
- تغییر متر.

2. سرایش:

خواندن ملودی در تنالیت‌های ماژور و مینور با آلت‌ره مدلاسیون (پایان فصل چهارم کتاب).

• آتنال

خواندن فواصل تا اکتاو (تکی-زنجیر فواصل)

ملودی‌های آتنال بر مبنای فصل پنجم کتاب تصحیح پنجم.

• خواندن گام‌ها:

- ماژور، مینورها، مدهای کلیسایی، اکتاتونیک (پرده-نیم پرده و نیم پرده -
پرده) پنتاتونیک، گام‌های مجار.

• خواندن آکوردها:

سه صدایی و چهار صدایی (پایگی و معکوس)

3. تربیت شنوایی:

- تمام موارد فوق در بخش سرایش .
- انواع کادانس‌ها.
- پیوند آکورد در تنالیت‌های ماژور و مینور.
- ملودی یک صدایی و دو صدایی.

پیوست:

فصل دوم کتاب:

Sight singing

دوئت‌های آوازی از سطح چهارم به انتخاب استاد تا شماره 35، در سطح پنجم تا شماره 70، در سطح ششم تا شماره 102 تمرین می‌شود.

فصل سوم همین کتاب، از سطح چهارم به انتخاب استاد 20 تمرین.

ملودی فصل اول کتاب ،سطح اول تا انتهای 46،سطح دوم تا انتهای 86 سطح سوم از 87 تا 193 پیش برده می شوند.